

Osvrti, recenzije, prikazi

Marinela Boras

Kirsti Lonka: Fenomenalno učenje iz Finske

Naklada Ljevak, Zagreb, 2020., 231 str.

U studenome 2020. godine u izdanju izdavačke kuće Ljevak iz Zagreba izdana je knjiga „Fenomenalno učenje iz Finske” (eng. “Phenomenal Learning from Finland”) autorice Kirsti Lonka, sveučilišne profesorice psihologije obrazovanja na Sveučilištu u Helsinkiju u Finskoj. Kirsti Lonka je međunarodno priznata znanstvenica koja je radila u mnogim zemljama te je prenijela inovativne ideje u finški obrazovni sustav. Knjigu obilježava snažan iskustveni pečat autorice kao rezultat njezina znanstveno-istraživačkog i stručnog bavljenja temom tijekom desetljeća bogatom karijerom.

Ova knjiga može poslužiti svim odgojno-obrazovnim djelatnicima kao izvor motivacije za daljnje usavršavanje te unaprjeđivanje škole i obrazovnog sustava, a s obzirom da je tema suvremena i aktualna, zanimljiva je kreatorima nacionalnih kurikulumata diljem Europe. Teme su u ovoj knjizi precizno obrađene uz dodatak osobnog iskustva autorice. Vrlo je jasan logički slijed u iznošenju prikupljenih informacija. Knjiga nije izgubila na kvaliteti pri prij-

vodu, a naslov djela odražava njen inovativan sadržaj.

Rukopis koji obuhvaća 231 stranicu je, osim predgovora, uvoda i kazala, organiziran u jedanaest sadržajno-tematskih cjelina s pripadajućim poglavljima. Na kraju svake cjeline popis je literature. U predgovoru autorica navodi da je riječ o knjizi koja govori o najnovijim smjerovima razvoja finskog obrazovnog sustava. Obrazovanje u Finskoj se iznimno brzo mijenja, a učenici stječu vještine potrebne za 21. stoljeće. Autorica predstavlja svoj znanstveni put te predstavlja suautore koji su napisali određena po-

glavlja u ovoj knjizi. U uvodu autorica navodi da postoji velik interes za praćenje najnovijih promjena u finskim školama i obrazovanju učitelja zbog odličnih rezultata finskih učenika na PISA testovima.

U tematskoj cjelini naziva „Ukratko o finskoj povijesti, jeziku i obrazovnom sustavu” autorica opisuje finsku povijest, mitove, legende i uvjerenja kako bi čitatelji mogli razumjeti finški mentalitet. Ova cjelina je podijeljena na poglavlja o povijesti, jeziku i pismenosti te povijesti finskoga obrazovnog sustava koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Autorica navodi da se na primjeru Finske može naučiti kako je ulaganje u obrazovanje uvijek najbolje ulaganje.

U tematskoj cjelini naziva „Pouke iz psihologije obrazovanja” autorica se bavi ulogom psihologije obrazovanja u razvoju školskih sustava diljem svijeta tijekom protekla tri desetljeća. Ova cjelina je podijeljena na poglavlja o stavovima o ljudskom pamćenju, učenju kao interaktivnom procesu, ulozi emocija i motivacije u učenju, poticanju učenika i finskom putu prema kompetencijama za 21. stoljeće koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja.

Zatim slijede tematske cjeline podijeljene po ključnim kompetencijama koje tvore finske vještine za 21. stoljeće, a nalaze se u finskom nacionalnom kurikulumu.

U tematskoj cjelini naziva „Prva kompetencija: misliti i učiti kako učiti” autorica govori kako učitelji trebaju upravljati istraživačkim učenjem te razvijati kritičko mišljenje kod učenika. Učenici također trebaju preuzeti kontrolu nad vlastitim procesom učenja, otkriti svoje jake strane, prikladne strategije i vlastiti put učenja te razvijati suradničke vještine. Ova cjelina je podijeljena na poglavlja o istraživačkom uče-

nju, vještini „učiti kako učiti” i zajednici učenja koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Jukom Makkonenom.

U tematskoj cjelini naziva „Druga kompetencija: Kulturalne kompetencije, interakcija i samoizražavanje” autorica govori o izgradnji kulturnog identiteta, razvijanju emocionalnih vještina kao što su samosvijest, upravljanje sobom, društvena svijest i odgovorno donošenje odluka, a posebnu pozornost pridaje emocionalnim vještinama u učionici. Također daje osvrt na prezentacijske vještine. Ova cjelina je podijeljena na poglavlja o susretima kultura, emocionalnim vještinama i sudjelovanjem u kulturi koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Minnom Berg i Markusom Talviom.

U tematskoj cjelini naziva „Treća kompetencija: Briga o sebi i upravljanje svakodnevnim životom” autorica govori o učinkovitom upravljanju vremenom, potrošačkoj svijesti, samoregulacijskim vještinama u digitalno dobra, dobrobiti i zdravlju, općoj sigurnosti i ponašanju u opasnim situacijama te privatnosti. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o upravljanju svakodnevnim životom, pripadnicima funkcionalnog društva te sigurnosti i zaštiti u svakodnevnom životu koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Erikom Maksniemi.

U tematskoj cjelini naziva „Četvrta kompetencija: Višestruka pismenost” autorica govori o oblicima sporazumijevanja, samoizražavanju, kreiranju i interpretaciji multimedijskog sadržaja, kulturi i estetici te znanstvenom pristupu. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o sporazumijevanju, raznim medijima i kontekstualnim

vještinama koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Millom Kruskopf i Heidi Lammassari.

U tematskoj cjelini naziva „Peta kompetencija: Informacijska i komunikacijska tehnologija (IKT)” autorica govori o digitalizaciji, kreativnom učenju, učenju istraživanjem, praktičnim vještinama, programiranju, odgovornosti i sigurnosti pri služenju tehnologijom, društvenim interakcijama i umrežavanju u digitalnom svijetu. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o učinku digitalizacije na učenje te daljnja tematska sadržajna poglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Millom Kruskopf i Laurijem Hietajärvijem.

U tematskoj cjelini naziva „Šesta kompetencija: Vještine za rad i poduzetništvo” autorica govori o poduzetničkom načinu razmišljanja, suradnji i radu na projektima, umrežavanju i radnom iskustvu. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o spremnosti učenika za svijet rada, društvenoj interakciji na poslu i svijetu rada u praksi koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Heidi Lammassari.

U tematskoj cjelini naziva „Sedma kompetencija: Utjecaj na izgradnju održive budućnosti i sudjelovanje u njoj” autorica govori o razvijanju školske okoline, djelovanju izvan škole, životu u demokratskom društvu, odgovornom donošenju odluka, pravilima i dogovorima, zaštiti okoliša, izgradnji održive budućnosti i opcijama za budućnost. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o načinima utjecaja, strukturi i društvenim pravilima te izgradnji budućnosti koja su dalje podijeljena na sadržajna potpoglavlja. Ta je cjelina napisana u suradnji s Erikom Maksniemi.

U tematskoj cjelini naziva „Učenje utemeljeno na fenomenima” autorica govori o podrijetlu, razvoju i trenutnim praksama takvoga učenja. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o korelaciji predmetnog učenja i učenja utemeljenoga na fenomenima, mudrosti i kreativnosti, filozofskoj podlozi, pedagoškim modelima, provođenju i procjenjivanju projekata te emocionalnim izazovima takvoga učenja. To je poglavlje napisano u suradnji sa Suvi Kristom Westling koja je proučavala projekte utemeljene na fenomenima.

U posljednjoj tematskoj cjelini naziva „Kamo idemo dalje? Vizije za budućnost” autorica daje pregled inovacija koje se trenutno uvođe u finske obrazovne institucije. Ova cjelina podijeljena je na poglavlja o važnosti ranog obrazovanja, aktivnosti na otvorenome i igara, aktualnim izazovima, reformi obrazovanja finskih učitelja, promjeni razrednih praksi, inovacijama i kreativnosti u STEM području, usavršavanju učitelja u prirodnoznanstvenom obrazovanju, novim mogućnostima, digitalnoj reformi nacionalnih ispita za završetak srednjoškolskog obrazovanja, urbanim legendama o finskoj reformi obrazovnog sustava te pitanjima o budućnosti finskog obrazovnog sustava.

Zaključno, autorica tvrdi da i Finska ima vlastite probleme koje treba rješavati. Smatra da se finski obrazovni sustav i dalje treba poboljšavati te služiti kao primjer zemljama u razvoju. I dalje planira surađivati s brojnim zemljama, učiti o najboljim praksama i uvoditi globalne inovacije. Za kraj poentira da je najbolji način na koji možemo predvidjeti budućnost jest taj da je stvorimo.